

prima instanță: C. Prisacari

dosarul nr. 2ra-255/17

instanța de apel: S. Procopciuc, E. Grumeza, A. Ciobanu

DECIZIE

15 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Ungurean Maria și Sveț Pavel, reprezentată de avocatul Odobescu Ghenadie,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Șveț Pavel și Ungurean Maria împotriva Consiliului comunal Brătușeni raionul Edineț și Primăriei comunei Brătușeni raionul Edineț cu privire la repunerea în termen a acțiunii și atribuirea în proprietate pe cote-părți a cotei de teren echivalent,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 01 noiembrie 2016, prin care a fost admis apelul declarat de Ungurean Maria, reprezentată de avocatul Odobescu Ghenadie, casată hotărârea Judecătoriei Edineț din 02 august 2016 și emisă o nouă o hotărâre prin care a fost respinsă cererea cu privire la repunerea acțiunii în termen și respinsă acțiunea ca fiind depusă tardiv,

c o n s t a t ă :

La 16 iunie 2016, Șveț Pavel și Ungurean Maria au depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunal Brătușeni raionul Edineț și Primăriei comunei Brătușeni raionul Edineț cu privire la repunerea în termen a acțiunii și atribuirea în proprietate pe cote-părți a cotei de teren echivalent.

În motivarea acțiunii au indicat că sunt succesori legali a lui Șveț Procopii decedat la 12 ianuarie 1992, care a fost locuitor al comunei Brătușeni, raionul Edineț și în perioada anilor 1961-1967 a lucrat în cadrul sovhozului „Дружба” în calitate de muncitor.

Indică că deși, tata lor - Șveț Procopii a avut dreptul de a-i fi repartizată cota de teren echivalent, cu toate acestea nu a primit-o și nici nu s-a adresat cu o cerere către Primăria comunei Brătușeni, raionul Edineț în acest sens.

Astfel, menționează reclamantii că având calitate de succesori legali și considerându-se îndreptățiți de a primi cota de teren echivalent, la care a avut dreptul legal tatăl lor, s-au adresat cu o cerere Primăriei comunei Brătușeni, raionul Edineț solicitând atribuirea cotei de teren echivalent, însă au primit refuz, pe motiv că

Primăria nu mai dispune de asemenea terenuri, iar dâșii nefiind în drept de a solicita atribuirea acestuia.

Consideră că refuzul pârâtului este neîntemeiat, deoarece potrivit informației oferite de Primăria comunei. Brătușeni raionul Edineț nr. 98/02/1-37 din 11 aprilie 2016 dâșii nu dispun de cote de teren echivalent pe teritoriul comunei Brătușeni raionul Edineț.

Solicită, obligarea Consiliului comunal Brătușeni raionul Edineț și Primăriei comunei Brătușeni, raionul Edineț să le atribuie în proprietate privată pe cote-părți cota de teren echivalent la care era îndreptățit tatăl lor Șveț Procopii decedat la 12 ianuarie 1992. Totodată, solicită Ungurean Maria și Șveț Pavel repunerea în termen a acțiunii.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț din 02 august 2016, a fost respinsă cererea cu privire la repunerea în termen a acțiunii și respinsă acțiunea ca fiind depusă tardiv.

La 04 august 2016 Ungurean Maria și Șveț Pavel, reprezentați de avocatul Odobescu Ghenadie, au declarat apel nemotivat, iar la 26 august 2016 au depus și apel motivat, împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, repunerea în termen a acțiunii și emiterea unei noi hotărâri.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 09 septembrie 2016, nu s-a dat curs cererii de apel declarate de Ungurean Maria și Șveț Pavel, prin intermediul avocatului Odobescu Ghenadie, fiind acordat apelanților un termen până la 04 octombrie 2016 ora 09.00 pentru înlăturarea neajunsurilor și anume, prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 112,50 lei pentru fiecare apelant și explicat apelanților că, în caz de neîndeplinire în termenul stabilit a indicațiilor din prezenta încheiere, cererea de apel va fi restituită.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 04 octombrie 2016, a fost restituită apelantului Șveț Pavel cererea de apel declarată împotriva hotărârii judecătoriei Edineț din 02 august 2016 și primită pe rol cererea de apel declarată de Ungurean Maria cu stabilirea judecării acestuia pentru 01 noiembrie 2016 ora 10.45.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 01 noiembrie 2016 a fost admis apelul declarat de Ungurean Maria reprezentată de avocatul Odobescu Ghenadie, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre prin care a fost respinsă cererea cu privire la repunerea acțiunii în termen și respinsă acțiunea ca fiind depusă tardiv, însă din alte motive decât cele invocate de prima instanță.

La 21 decembrie 2016, Ungurean Maria și Șveț Pavel, reprezentați de avocatul Odobescu Ghenadie, au declarat recurs împotriva deciziei instanțe de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului au invocat că decizia instanței de apel nu conține motivele concluziilor instanței și referirea la legea guvernantă precum și concluziile în urma examinării cererii de apel.

Iar cu referire la circumstanțele cauzei au invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, și a aplicat eronat normele de drept material, fapt ce a dus la emiterea unei decizii ilegale și neîntemeiate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 21 decembrie 2016 împotriva deciziei instanței de apel din 01 noiembrie 2016 în termen.

La 03 ianuarie 2017, în adresa intimațiilor Consiliul sătesc Brătușeni și Primăria satului Brătușeni a fost expediată copia recursului declarat de către Avocatul Ghenadie Odobescu în interesele Mariei Ungurean și Pavel Șveț cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Însă intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință în termenul stabilit.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 februarie 2017, recursul declarat de către Ungurean Maria și Șveț Pavel, reprezentați de avocatul Odobescu Ghenadie, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Înaintând acțiunea în judecată împotriva Consiliului comunal Brătușeni raionul Edineț și Primăriei comunei Brătușeni, Ungurean Maria și Șveț Pavel au solicitat obligarea Consiliului comunal Brătușeni raionul Edineț și Primăriei comunei Brătușeni, raionul Edineț să le atribuie în proprietate privată pe cote-părți cota de teren echivalent la care era îndreptățit tatăl lor Șveț Procopii decedat la 12 ianuarie 1992, concomitent solicitând și repunerea în termen a acțiunii.

Judecând pricina în cauză prima instanță, cu referire la prevederile art. 110 CPC și art. 116 alin.(1) și (4) CPC, a respins cerere Mariei Ungurean și a lui Pavel Șveț cu privire la repunerea în termen a acțiunii și a respins acțiunea ca fiind depusă tardiv.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe la 04 august 2016 Ungurean Maria și Șveț Pavel, reprezentați de avocatul Odobescu Ghenadie, au declarat apel împotriva acesteia, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, repunerea în termen a acțiunii și emiterea unei noi hotărâri.

Însă prin încheierea Curții de Apel Bălți din 09 septembrie 2016, nu s-a dat curs cererii de apel declarate de Ungurean Maria și Șveț Pavel, fiind acordat apelanților un termen până la 04 octombrie 2016 ora 09.00 pentru înlăturarea neajunsurilor și anume, prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 112,50 lei pentru fiecare apelant și explicat acestora că, în caz de neîndeplinire în termenul stabilit a indicațiilor din prezenta încheiere, cererea de apel va fi restituită.

Drept urmare, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 04 octombrie 2016, pentru neîndeplinirea indicațiilor instanței de apel din încheierea din 09 septembrie 2016, apelul declarat de către Șveț Pavel a fost restituit, iar apelul declarat de Ungurean Maria a fost primit pe rol și stabilită judecarea acestuia pentru 01 noiembrie 2016 ora 10.45.

Așadar, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Ungurean Maria, instanța de apel a ajuns la concluzia admiterii acestuia, casând hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre prin care a respins cerința repunerii în termen a acțiunii și a respins acțiunea ca fiind depusă tardiv, însă din alte motive decât cele indicate de prima instanță.

În susținerea soluției date, instanța de apel, a reținut că prima instanță eronat a invocat prevederile art. art. 110, 116 alin. (1) CPC, care stabilesc termenul de procedură și repunerea în termen și a remarcat că normele menționate sunt aplicabile în cazul actelor de procedură pe când la caz, sun incidente normele materiale prevăzute de art. 279 Cod civil, care au relevanță în cazul repunerii în termenul de prescripție extinctivă a acțiunii civile.

Cât despre fondul cauzei, instanța de apel, stabilind că prin acțiunea înaintată Ungureanu Maria și Șveț Pavel solicită atribuirea în proprietate privată pe cote-părți cota de teren echivalent, la care era îndreptățit tatăl lor Șveț Procopii decedat la 12 ianuarie 1992, a conchis că situației din cauză îi sunt aplicabile prevederile Codului civil în redacția anului 1964, deoarece dreptul la acțiune a apărut anume sub jurisdicția acestui act normativ.

Drept urmare, cu referire la prevederile art. art. 562, 74 Cod civil, în redacția anului 1964, care reglementează aspectele ce țin de data deschiderii succesiunii și termenele generale de prescripție, instanța de apel a constatat că succesiunea în speța dată s-a deschis la 12 ianuarie 1992 și anume de la această dată și a început curgerea termenului de prescripție de 3 ani pentru moștenitori în vederea revendicării drepturilor patrimoniale ale defunctului, care a expirat la 12 ianuarie 1995, pe când cererea cu privire la atribuirea cotei de teren a defunctului a fost înaintată de Ungureanu Maria și Șveț Pavel doar în anul 2016, peste 11 ani, respectiv cu depășirea esențială a termenului de prescripție, fără invocare a cărorva motive plauzibile pentru restabilirea acestuia în sensul art. 83 alin. (2) Cod civil, în redacția anului 1964, care prevede efectele împlinirii termenului de prescripție.

Instanța de recurs constată că deși, soluția instanței de apel, în principiu, este una corectă, însă cadrul legal, care a stat la baza emiterii acesteia, a fost interpretat eronat, pe când prima instanță în motivarea concluziei care i-a format convingerea respingerii cererii de repunere în termen a acțiunii, iar acțiunii ca fiind depuse tardiv, justificat a dat apreciere cadrului legal aplicabil în speță.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că la judecarea pricinii în cauză de prima instanță corect au fost aplicate dispozițiile art. II, alin.(3) al Legii pentru modificarea și completarea Codului Funciar nr. 173-XIV din 22 octombrie 1998 și art. 110 și art. 116 alin.(1) și (4) CPC.

Pe parcursul judecării pricinii s-a constatat că Șveț Pavel și Ungurean Măria, prin înaintarea acțiunii în prezenta cauză, au solicitat atribuirea în proprietate a cotei de teren echivalent în comuna Brătușeni, raionul Edineț, invocând drept temei faptul că tatăl lor, Șveț Procopii, decedat în anul 1992, în perioada anilor 1961-1967 a activat în sovhozul „Дружба”.

Însă odată cu repartizarea cotelor de teren echivalent, Șveț Procopii nu a fost inclus în listele persoanelor care beneficiază de cotă de teren echivalent, respectiv, fiind omis de a-i fi repartizat teren în drept de proprietate privată.

Este cert și faptul că oarecare cerere în adresa Primăriei comunei Brătușeni, la acel moment, Șveț Procopii nu a depus, iar la data de 12 ianuarie 1992 ultimul a decedat.

Potrivit declarațiilor făcute de reprezentantul Primăriei comunei Brătușeni, raionul Edineț, în ședința de judecată, ulterior, în anul 2002, Șveț Pavel și Ungurean Maria s-au adresat verbal către Primăria comunei Brătușeni cu o cerere de a-i fi repartizată cota de teren echivalent convenită tatălui lor decedat.

Ca urmare, a fost întocmită o listă suplimentară, prezentată în ședință de judecată de Primarul comunei Brătușeni, nesemnată și nedată, care ar fi conținut lista persoanelor care în mod neîntemeiat au fost omise de la repartizarea terenurilor echivalente la momentul repartizării, și în care, sub nr. 3 este indicat și Procopii Șveț (f.d. 44).

Așa fiind, Șveț Pavel și Ungurean Maria, invocând calitatea lor de succesori legali ai tatălui său, Procopii Șveț, se consideră în drept de a solicita și de a-i fi atribuită cotă de teren echivalent pe cote-părți. Concomitent, considerându-se îndreptățiți de a solicita repunerea în termen de adresare cu prezenta cerere de chemare în judecată, prin prisma art. 315 alin.(2) Cod civil, potrivit căruia dreptul de proprietate este unul perpetuu.

În acest sens, prima instanță corect, cu referire la specificul pretențiilor invocate, a reținut că raporturilor stabilite speței din cauză îi sunt aplicabile normele de drept prevăzute nemijlocit în prevederile art. II, alin.(3) al Legii pentru modificarea și completarea Codului Funciar nr. 173-XIV din 22 octombrie 1998, publicat în Monitorul Oficial al RM nr. 108 la data de 03 decembrie 1998.

Astfel, potrivit prevederilor Legii sus-menționate, pretențiile ce țin de atribuirea cotelor de teren echivalent vor fi prezentate primăriilor satelor (comunelor) sau orașelor respective până la 1 ianuarie 1999. După expirarea acestui termen, pretențiile nu vor fi examinate.

Analizând circumstanțele cauzei, prin prisma normelor invocate supra, corect prima instanță a ajuns la concluzia că termenul de înaintare a cererii de atribuire a cotei de teren echivalent în cauza din speță a fost încălcat, din motiv că toate operațiunile de atribuire în proprietate a terenului echivalent a fost înfăptuit până la 01 mai 1999, ținându-se cont de împrejurările cauzei la situația din 01 ianuarie 1992.

În susținerea concluziei date, instanța de recurs reține și dispozițiile art. 110 CPC, care indică că, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Iar după cum a fost arătat anterior, prin Legea pentru modificare și completare a Codului Funciar nr. 173-XIV din 22 octombrie 1998, a fost stabilit un termen de formulare a pretențiilor ce țin de atribuirea cotelor de teren echivalent, astfel încât termenul limită, reieșind expres din norma de drept susmenționată, fiind 01 ianuarie 1999, în consecință prin cererea depusă, Șveț Pavel și Ungurean Maria solicită repunerea în acest termen, pe care l-au omis cu aproximativ 17 ani de zile.

Instanța de recurs consideră oportun de a reitera la situația din cauză și prevederile art. 116 alin. (1) și (4) CPC, care statuează că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fii repuse în termen de către instanță. Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

La caz, însă, după cum a reținut și prima instanță, Șveț Pavel și Ungurean, Maria nu pot fi repuși în termenul de adresare în judecată, deoarece o astfel de posibilitate nu este prevăzută de Lege la soluționarea litigiilor din caz.

Cu atât mai mult că Șveț Pavel și Ungurean Maria, nu au făcut, prin probe incontestabile, dovada imposibilității depunerii acțiunii în interiorul termenului prevăzut de lege și nici nu au prezentat probe concludente care să justifice omiterea termenului de înaintare a acțiunii, în baza cărora instanța ar fi în stare să concluzioneze că există temeiuri de repunere în termen și că reclamanții au omis acest termen întemeiat, din motive neimputabile lor.

Dimpotrivă, din declarațiile reprezentantului Primăriei comunei Brătușeni rezultă că Șveț Pavel și Ungurean Maria, doar în anul 2002, s-ar fi adresat Primăriei cu o cerere verbală privind atribuirea în proprietate a cotei de teren echivalent care revine tatălui dâșilor, iar alte careva dovezi a faptului care ar justifica inacțiunile ultimilor până la momentul de față instanței nu i-au fost prezentate.

În raport de considerentele mai sus menționate, se constată că, stabilind corect extinderea perioadei de întârziere la depunerea acțiunii în judecată, prima instanță justificat a respins cerința de repunere în termen a acțiunii ca fiind neîntemeiată, iar acțiunea ca fiind depusă tardiv.

Totodată, instanța de recurs conchide că justificat prima instanță, cu referire la prevederile art. 315 alin. (2) din Codul civil, invocat în cererea de chemare în judecată întru confirmarea dreptului de a pretinde atribuirea cotei de teren echivalent, a menționat că și dacă, în corespundere cu norma citată, proprietatea este în condițiile legii inviolabilă, imprescriptibilă, și perpetuă, atribute care însă pot fi invocate de proprietarul nemijlocit. Pe când în speță, Șveț Pavel și Ungurean Maria pretind și solicită un drept de proprietate asupra unui teren (cotă de teren echivalent), pe care, de fapt, niciodată nu l-au deținut în proprietate.

Față de cele precizate în capitolul anterior este absolut evident că de atributele dreptului de proprietate, în deplinătatea lor, se poate bucura doar proprietarul și nu orice persoană care intenționează să-și dobândească un drept de proprietate, inclusiv prin adresarea cu cerere în instanța de judecată.

În conexiunea celor se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, pe când prima instanță în mod temeinic și legal a respins cererea cu privire la repunerea acțiunii în termen și acțiunea ca fiind depusă tardiv.

În același timp, însă se impune a fi evidențiat că recursul declarat de avocatul Odobescu Ghenadie în interesele lui Șveț Pavel, este depus de o persoană care nu este în drept să-l declare.

La acest segment se va remarca că prin decizia Curții de Apel din 01 noiembrie 2016, casarea cărei se solicită prin prezentul recurs, a fost examinată și respinsă doar cererea de apel depusă de Ungurean Maria, astfel fiind cert că prin decizia respectivă apelul declarat de către Șveț Pavel nu a fost examinat, or, apelul acestuia a fost restituit prin încheierea Curții de Apel Bălți din 04 octombrie 2016, care a devenit irevocabilă prin neatacare.

Prin urmare, se menționează că hotărârea primei instanțe a rămas necontestată cu apel de către Șveț Pavel, respectiv ultimul nu este în drept să declare nici recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care hotărârea primei instanțe a fost casată și emisă o nouă hotărâre, or art. 429 alin. (4) CPC, direct statuează că nu pot fi atacate cu recurs hotărârile în a căror privință persoanele indicate la art.430 nu au folosit

calea de apel, din moment ce legea prevede această cale de atac, sau în privința cărora apelul a fost retras în modul prevăzut la art. 374.

În această ordine de idei, se atestă că deși, Șveț Pavel, a declarat recurs împotriva unei hotărâri, care prevede calea apelului și care nu a fost folosită de ultimul, însă ținând cont de faptul că avocatul Odobescu Ghenadie, a declarat un singur recurs atât în interesele Mariei Ungurean, cât și în interesele lui Șveț Pavel, fără a diviza pretențiile fiecărui recurent, prin urmare, instanța de recurs va verifica legalitatea deciziei recurate prin prisma argumentelor recursului, ca fiind invocate doar din numele Mariei Ungurean.

Pentru considerentele relatate Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de avocatul Odobescu Ghenadie în interesele Mariei Ungurean cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Maria Ungurean, reprezentată de avocatul Odobescu Ghenadie.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 01 noiembrie 2016 și se menține hotărârea Judecătoriei Edineț din 02 august 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Șveț Pavel și Ungurean Maria împotriva Consiliului comunal Brătușeni raionul Edineț și Primăriei comunei Brătușeni raionul Edineț cu privire la repunerea în termen a acțiunii și atribuirea în proprietate pe cote-părți a cotei de teren echivalent.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva